

Olympiáda v českém jazyce
50. ročník, 2023/2024
Školní kolo – řešení I. kategorie

1. Příklad řešení

i) Upravená věta: *Po usilovném přemýšlení jsem se rozhodla bratrovy knihy už nepůjčovat.*

Význam zadané věty: Bratr si už nebude moci ode mne půjčovat knihy.

Význam upravené věty: Už nebudu půjčovat knihy, které patří bratrovi nebo které bratr napsal.

ii) Upravené souvětí: *Je velmi milé, že nás fotbalisty z Chrudimi zvou na oslavu.*

Význam zadaného souvětí: Mluvčí patří do skupiny, která dostala/dostává od fotbalistů pozvání na oslavu, a má z toho radost.

Význam upraveného souvětí: Mluvčí patří mezi fotbalisty, kteří dostali/dostávají pozvání na oslavu, a má z toho radost.

iii) Upravené souvětí: *Kněžna pokynula štíhlou paží, hrdě zdvihla hlavu a svižně prošla nejprve sloupovým a pak tanečním sálem.*

Význam zadaného souvětí: Kněžna prošla nejprve sloupořádkem nebo několika řadami sloupů a pak tanečním sálem.

Význam upraveného souvětí: Kněžna prošla dvěma sály, jedním se sloupy, druhým tanečním.

Bodování

Za každou vhodně upravenou větu či souvětí včetně vysvětlení obou významů – 2 body.

Při drobných nedostatcích ve vysvětlení významového rozdílu – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 6 bodů.

2. Řešení:

a) *Husí peří se používá jako náplň peřin a polštářů.* (Vypouští se předložka *do*. Neuznávejte vypuštění více slov, například *jako náplň*.)

b) *Husí peří se používá jako náplň do peřin a do polštářů.* (Přidává se předložka *do*.)

c) *peří, peřina*

d) **Příklad řešení:**

pero/péro, pírkó, pérko, peříčko, péřový, peřinka, peřinový, opeřený, opeřit se, opeřenec, pérovat, pérový, pernatec

e) *péro/pero* (Uznávejte kteroukoli z uvedených možností.)

Bodování:

a) Za vypuštění vhodného slova – 1 bod.

b) Za přidání vhodného slova – 1 bod.

c) Za uvedení dvou požadovaných slov – 1 bod.

Za uvedení 1 nebo žádného požadovaného slova – 0 bodů.

d) Za uvedení 5 vhodných slov – 2 body.

Za uvedení 3–4 vhodných slov – 1 bod.

Za 2 vhodná slova a méně – 0 bodů.

e) Za správné základní slovo – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 6 bodů.

3. Příklad řešení:

a) 1. básník / lyrický subjekt apod.

Poznámka: Uznat lze i popisná řešení jako „neznámý člověk, který na poli spatřil koroptve“.

2. koroptvičky

3. koroptvičky

4. koroptvičky

5. matička zem

b) *matička zem svolá nás – matička zem nás svolá*

Tiše, robátka má něžná – Tiše, má něžná robátka

c) Důvodem je rým a rytmus.

Poznámka: Stačí, když žák uvede pouze jednu z možností.

d) *hnědé jako země* – přirovnání

zem svolá nás – personifikace

bliží se krok či hlas – metonymie

Bodování:

a) Za správné určení mluvčího u 5 slok – 2 body.

Za správné určení mluvčího u 3–4 slok – 1 bod.

Za správné určení mluvčího u 2 slok a méně – 0 bodů.

b) Za každý vypsany úsek textu včetně vhodné úpravy – 1 bod.

Celkem maximálně 2 body.

c) Za náležité odůvodnění – 1 bod.

d) Za 3 správně určené prostředky – 2 body.

Za 2–1 správně určené prostředky – 1 bod.

Celkem maximálně 2 body.

Celkem tedy maximálně 7 bodů.

4. Řešení:

i) skupina slov, v nichž je stejně hlásek jako písmen:

dělník, tělo, zachvění

ii) skupina slov, v nichž je více hlásek než písmen:

běhat, fialový, fixovat, město, pěstovaný, věda

iii) skupina slov, v nichž je méně hlásek než písmen:

džem, ochránit

Bodování:

Za 10–11 správně zařazených slov – 5 bodů.

Za 9 správně zařazených slov – 4 body.

Za 8 správně zařazených slov – 3 body.

Za 7–6 správně zařazených slov – 2 body.

Za 5–4 správně zařazených slov – 1 bod.

Za 3 a méně správně zařazených slov – 0 bodů.

Celkem tedy maximálně 5 bodů.

5. Příklad řešení

- a) *nikdy: na svatého Dyndy, až opadá listí z dubu, až naprší a uschne / bude sucho*
skoro nikdy: jednou za uherský rok, jednou za uherský měsíc, zřídka, zřídka / zřídka kdy
občas: čas od času, sem tam, tu a tam
velmi často nebo pořád: každou chvíli, ve dne v noci, pokaždé, v jednom kuse
Poznámka: Spojení *jednou za uherský rok, jednou za uherský měsíc* uznávejte i ve významu ‚nikdy‘.
- b) *Sousedův syn je u nás pečený vařený, protože rád hraje s mým bratrem počítačové hry.*
V létě jsme strávili čtrnáct dní v Krkonoších a za tu dobu jsme je prochodili křížem krážem.
Máme už málo času, tak tu poslední kapitolu probereme jen letem světem.

Bodování:

- a) Za 4 vhodná slovní spojení nebo spřežky – 4 body.
Za 3 vhodná slovní spojení nebo spřežky – 3 body.
Za 2 vhodná slovní spojení nebo spřežky – 2 body.
Za 1 vhodné slovní spojení nebo spřežku – 1 bod.
- b) Za 3 vhodné věty nebo souvětí – 2 body.
Za 2 vhodné věty nebo souvětí – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 6 bodů.

Celkem tedy za celou jazykovou část maximálně 30 bodů.

Slohový úkol

Hodnoťte:

- dodržení tématu a formy, je-li stanovena
- nápaditost a originalitu zpracování
- celkovou výstavbu a členění textu, jeho plynulost a návaznost
- vhodný výběr jazykových prostředků přiměřeně ke stylu textu – posuzujte celkový výběr prostředků lexikálních, tvaroslovných a syntaktických, funkčnost volby spisovných a nespisovných prostředků
- pravopisnou správnost včetně dodržování pravidel interpunkce
- ovládnutí kodifikace ve všech jazykových plánech – v hláskoslovném, morfologickém, lexikálním i syntaktickém plánu

Celkem maximálně 20 bodů.